

Шершньова, О.В. Нормативно-правове закріплення видових класифікацій туризму в Україні та їх відповідність міжнародним вимогам [Текст] / О.В. Шершньова // Верховенство права у процесі державотворення та захисту прав людини в Україні : матер. ІХ Всеукр. наук.-практ. конф. (30-31 травня 2008 р., м. Острог). — Острог : Вид-во Нац. ун-ту «Острозька акад.», 2008. — С. 390—393.

Шершньова Олена

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАКРІПЛЕННЯ ВИДОВИХ КЛАСИФІКАЦІЙ ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ ТА ЇХ ВІДПОВІДНІСТЬ МІЖНАРОДНИМ ВИМОГАМ

Програмою діяльності Кабінету Міністрів України “Український прорив: для людей, а не політиків”, затвердженій постановою Кабінету Міністрів України № 14 від 16 січня 2008 року, визначено, що з метою ефективного використання унікального культурного потенціалу України, піднесення її іміджу в світі Уряд сприятиме розвитку туристично-курортної сфери, створенню конкурентоспроможного вітчизняного туристичного продукту.

Світовий досвід свідчить, що для просування національного туристичного продукту на зовнішньому ринку потрібна централізована діяльність у цьому напрямі організаційної та фінансової підтримки держави. Адже кожна окрема фірма чи асоціація не може широкомасштабно рекламувати ні власний, ні національний туристичний продукт. Необхідна відповідна спеціалізація та структуризація туристичних послуг, зокрема чітке визначення видів туризму. Саме це є однією з проблем в галузі нормативно-правового та інформаційного супроводу туристичної діяльності в Україні (особливо, в контексті прагнення України до входження в європейський інтегративний простір).

З огляду на те, що ще Гаазькою декларацією Міжпарламентської конференції з туризму (10-14 квітня 1989 року) було визначено, що стимулювання розвитку **альтернативних форм (видів) туризму**, сприятиме більш тісному контакту та взаєморозумінню між туристами і місцевим населенням, зберігатиме культурну самобутність і пропонуватиме різноманітні та оригінальні туристичні продукти та об'єкти, в Україні допоки не створено єдиної уніфікованої класифікації туризму, яким б включала класичні та новітні види туризму.

Закон України № 1281-IV від 18 листопада 2003 року “Про внесення змін до Закону України „Про туризм”” містить його нову редакцію, в статті 4 якої подаються організаційні форми та основна видова класифікація туризму в Україні. Відповідно, основними організаційними формами є **міжнародний та внутрішній туризм**. До **міжнародного туризму** належать: **в'їзний туризм** – подорожі в межах України осіб, які постійно не проживають на її території, та **виїзний туризм** – подорожі громадян України та осіб, які постійно проживають на території України, до іншої країни. **Внутрішнім туризмом** є подорожі в межах території України громадян України та осіб, які постійно проживають на її території. Це самий перелік подається і у Ліцензійних умовах провадження туроператорської та турагентської діяльності, затверджених Наказом Державного комітету України з питань регуляторної політики та підприємництва та Міністерства культури і туризму України від 11 вересня 2007 року № 111/55, зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 28 вересня 2007 року за № 1123/14390.

Щодо загальної видової класифікації туризму в Україні, то Законом України “Про внесення змін до Закону України „Про туризм”” визначено класифікацію “залежно від категорій осіб, які здійснюють туристичні подорожі (поїздки, відвідування), їх цілей, об'єктів, що використовуються або відвідуються, чи інших ознак”, до якої відносяться такі види туризму як: дитячий; молодіжний; сімейний; для осіб похилого віку; для інвалідів; культурно-пізнавальний; лікувально-оздоровчий; спортивний; релігійний;

екологічний (зелений); сільський; підводний; гірський; пригодницький; мисливський; автомобільний; самодіяльний тощо.

Окремі існуючі законопроекти в галузі туризму в Україні містять визначення конкретних видів туризму. Як приклад, 16 листопада 2004 року було прийнято Проект Закону України “Про сільський та сільський зелений туризм”, в якому подається визначення **сільського зеленого туризму** як відпочинкового виду туризму, що передбачає тимчасове перебування туристів у сільській місцевості (селі) та отримання ними послуг сільського зеленого туризму. Однак жоден нормативний документ України не містить визначення поняття “відпочинковий туризм”.

Аналізуючи законодавче та нормативно-правове забезпечення галузі туризму в Україні, можна визначити його часткову невідповідність основним міжнародним вимогам. Зокрема, розглянута вище національна “змішана” класифікація туризму не співпадає за жодною з видових класифікаційних ознак з міжнародними стандартами класифікацій видів туризму. Відтак, UNWTO пропонує таку **класифікацію туризму**:

- рекреаційний туризм (звичайний, активний і спеціалізований);
- туризм прикордонний або транзитний (транскордонний). В Україні розроблено певні кроки по поліпшенню транзитних умов для іноземних та внутрішніх туристів, зокрема прийнято постанову Кабінету Міністрів України від 12 травня 2004 року № 612 “Про затвердження Програми розбудови туристичної інфраструктури за напрямками національної мережі міжнародних транспортних коридорів та основних транспортних магістралей у 2004-2010 роках”, однак в цьому документі не визначено поняття “транзитний туризм”;
- міський туризм (“урбаністичний”);
- сільський туризм (агротуризм);
- твердий туризм (VIP-туризм, що вимагає високих стандартів обслуговування, розкошів, частувань, а також розважальних форм: організованих формах відпочинку, концертах, вернісажах);

- м'який туризм (“гонитва за новими знаннями”, здобуття нових навичок, рекреація з використання фізичної сили);
- бізнес-туризм (навчання, семінари, конференції, обмін досвідом).

Щодо вимог WTO, то визначаються такі **основні видові класифікації туризму**:

- залежно від кваліфікації (гірський, морський, альпіністський);
- екологічний туризм (вивчення ботаніки, орнітології, зоології);
- залежно від середовища або транспорту (пішохідний, велосипедний, самокатний, автобусний, залізничний, кінний, космічний);
- медичний туризм (абортійний, зубний);
- релігійний туризм (паломництво);
- еротичний туризм;
- туризм залежностей (за наркотиками, маріхуаною, за тим, що є забороненим в країні, з якої прибув турист);
- шопінг-туризм (приїзд для закупівлі в регіони з нижчими цінами);
- туристично-культурні обміни.

Отже, з огляду на прагнення та чіткі наміри нашої держави вступити в Всесвітню Організацію Торгівлі та увійти в європейський інтегративний простір, слід переглянути національну нормативно-правову базу туристично-рекреаційної сфери України. Зокрема доцільним є створення Туристичного Кодексу України, що регулюватиме основні соціально-економічні процеси в галузі, класифікацію та стандартизацію туристичних товарів і послуг, видів туризму.